

Signalering regionaal economische ontwikkeling

KERNINDICATOREN – Terugblik 2018

1. Inleiding

De Agenda voor Twente kent een dynamische programmering gericht op kansrijke en regionale initiatieven. Initiatieven en projecten die bijdragen aan de technologische topregio Twente en de vier actielijnen: Techniek als motor, Arbeidsmarkt & talent, Bereikbaarheid & vestigingsklimaat, Circulaire economie & duurzaamheid. Om de dynamische programmering te onderbouwen en faciliteren is (tijdige) signalering van de economische ontwikkeling van Twente wenselijk.

Voor het signaleren van de ontwikkelingen is aangesloten bij informatie verzameld in de Twente Index (<https://www.twenteindex.nl/>) en de Twentse Arbeidsmarktmonitor (te vinden via <https://www.kennispunttwente.nl/>). Deze notitie bevat een beknopte terugblik op 2018, gebruik makend van meest recent beschikbare cijfers.

2. Economische Ontwikkeling Twente in kerncijfers

2.1. Banen

Twente in top 4 qua banengroei

Met een banengroei van 3 procent heeft Twente van alle regio's het drie na hoogste groeipercentage. Alleen Flevoland, Overig Groningen en Agglomeratie Haarlem hebben een grotere procentuele banengroei. Naburige regio's als Achterhoek (+2,6%) en Noord-Overijssel (+1,5%) kennen een meer bescheiden toename van de werkgelegenheid tussen 2017 en 2018. Twente onderscheidt zich van beide regio's positief vooral in de 'producerende' sectoren. In de dienstverlening (profit en non-profit) is – met uitzondering van financiële instellingen - wel sprake van banengroei, maar deze is procentueel kleiner dan in de Achterhoek en Noord-Overijssel.

Regio's op sectorniveau vergeleken:

	Twente			Noord-Overijssel			Achterhoek		
	2017	2018	% ontw.	2017	2018	% ontw.	2017	2018	% ontw.
Landbouw en Visserij	9.330	9.490	1,7%	8.790	8.880	1,0%	8.810	8.860	0,6%
Industrie	42.930	44.300	3,2%	22.480	23.020	2,4%	30.540	31.160	2,0%
Nutsbedrijven	1.600	1.720	7,5%	3.120	2.970	-4,8%	1.220	1.240	1,6%
Bouw	20.730	21.950	5,9%	12.530	13.140	4,9%	10.400	10.690	2,8%
Handel	61.270	63.370	3,4%	34.270	35.300	3,0%	33.160	33.950	2,4%
Vervoer en Opslag	10.600	10.640	0,4%	11.650	12.570	7,9%	6.170	6.390	3,6%
Horeca	14.430	14.980	3,8%	9.200	9.670	5,1%	9.400	9.730	3,5%
Informatie en Communicatie	7.330	7.720	5,3%	3.990	4.200	5,3%	2.970	3.040	2,4%
Financiële instellingen	3.390	3.330	-1,8%	3.010	3.040	1,0%	1.620	1.640	1,2%
Zakelijke diensten	39.960	41.500	3,9%	24.750	22.230	-10,2%	17.690	18.200	2,9%
Overheid	11.340	11.470	1,1%	11.730	11.870	1,2%	5.890	6.020	2,2%
Onderwijs	21.720	21.980	1,2%	15.300	15.560	1,7%	10.480	10.660	1,7%
Zorg	49.500	50.550	2,1%	33.580	34.890	3,9%	31.320	32.510	3,8%
Overige diensten	12.290	12.480	1,5%	7.300	7.440	1,9%	7.450	7.680	3,1%
Totaal	306.440	315.500	3,0%	201.710	204.770	1,5%	177.110	181.760	2,6%

Groen = Twente positief afwijkend van beide regio's; oranje = wel banengroei maar minder sterk dan in beide andere regio's; rood = banenkrimp, waar andere twee regio's groei tonen.

Twente in vier jaar tijd ruim 17 duizend banen erbij

Vergeleken met 2014 – het jaar dat de economie zich voorzichtig weer keerde van crisis naar herstel – heeft Twente een forse banengroei gerealiseerd (+17.200; +5,8%). Met name in 2017 en 2018 heeft de Twentse werkgelegenheid zich sterk ontwikkeld.

2.2. Werkloosheid

Werkloosheid in 4^e kwartaal gedaald tot 3,7 procent

Bedroeg het werkloosheidspercentage in het eerste kwartaal van 2018 nog 4,3 procent. Aan het eind van 2018, in het vierde kwartaal is deze afgenomen tot 3,7 procent. Hiermee is deze bijna op landelijk niveau. Het Nederlands werkloosheidspercentage bedraagt namelijk 3,6 procent.

Aantal geregistreerde werkzoekenden in Twente is verder gedaald

In september 2018 (de meest recente cijfers) waren er in Twente 30.168 GWU'ers. De eerste GWU-gegevens komen uit oktober 2017, toen er circa 31.447 inwoners van Twente als werkzoekende zonder dienstverband stonden ingeschreven. Twente laat dezelfde trend zien als heel Nederland. In het derde kwartaal van 2018 is het aantal GWU'ers met 925 gedaald, wat neerkomt op een daling van 3,0%. Landelijk is de krimp in het derde kwartaal ook 3,0 procent. Ten opzichte van de startmaand van het GWU ligt het aantal GWU'ers in september 2018 in Twente 4,1 procent en in Nederland 1,9 procent onder het niveau van oktober 2017.

2.3. Onderwijs

Aantal studenten in 2017/2018 op alle drie onderwijsinstellingen toegenomen

Hoewel de verschillen beperkt zijn, hebben ROC van Twente en Universiteit Twente beide te maken met een omslag van licht dalende leerlingenaantallen naar een bescheiden toename (omslagjaar: 2015/2016). Saxion Hogeschool heeft sinds 2013/2014 zeer beperkte schommelingen in het leerlingenaantal.

Ontwikkeling aantal studenten Universiteit Twente, Saxion en ROC van Twente per studiejaar

schooljaar	UT	Saxion*	ROC
2011/2012	9.400	23.160	21.160
2012/2013	9.310	23.760	19.550
2013/2014	9.320	25.390	18.620
2014/2015	9.260	25.440	18.240
2015/2016	9.080	25.260	18.200
2016/2017	9.390	25.250	18.450
2017/2018	9.920	25.750	19.060
Ontwikkeling t.o.v. 2013/2014	107%	101%	102%

* Saxion totaal (dus incl. vestigingen Apeldoorn en Deventer); aandeel vestiging Enschede ongeveer 66%.

Aantal studenten in 2017/2018 op alle drie onderwijsinstellingen toegenomen

Het aandeel leerlingen voortgezet onderwijs met een techniekprofiel ligt in Twente sinds 2015/2016 rond de 23 procent. Waar in Twente dit aandeel constant is gebleven, neemt landelijk het aandeel licht toe en bedraagt in 2017/2018 24 procent.

Het aandeel studenten met een techniekstudie is in Twente, vergeleken met landelijk, groter voor MBO, HBO en WO. In Twente heeft in 2017/2018 61 procent van de WO-studenten een techniekprofiel (in 2013/2014: 53 procent); landelijk 15 procent. Voor HBO geldt dat het aandeel techniekstudenten in 2017/2018 27 procent bedraagt. Landelijk is dat 20 procent. Bij MBO is het verschil in het aantal studenten dat een techniekstudie volgt kleiner: 30 procent in Twente versus 27 procent landelijk.

2.4. Vacatures en spanning op de arbeidsmarkt

Aantal nieuwe vacatures in Twente stabiliseert

Het aantal *nieuwe vacatures* is een goede indicator van de dynamiek op de arbeidsmarkt. Meer nieuwe vacatures betekent een meer dynamische arbeidsmarkt. De Twentse werkgevers genereerden in het derde kwartaal van 2018 7.900 vacatures, precies even veel als in het kwartaal daarvoor. Terwijl het aantal nieuwe vacatures in Twente stabiliseert, zien we in Nederland als geheel een lichte daling in het derde kwartaal.

Aantal openstaande vacatures blijft groot

In het derde kwartaal van 2018 registreert het UWV 6.800 *openstaande vacatures*, 100 meer dan in het kwartaal ervoor. Een kwartaal eerder steeg het aantal openstaande vacatures nog explosief van 5.500 naar 6.700. De vacaturegroei vlakt dus wat af, maar het totaal aantal openstaande vacatures ligt nog 18 procent hoger dan in het vierde kwartaal van 2017. Dit betekent dat het in het algemeen moeilijk blijft voor Twentse werkgevers om een vacature te vervullen.

Twentse arbeidsmarkt blijft krap

Na een toegenomen spanning op de arbeidsmarkt in 2017, nam de spanning in het eerste kwartaal van 2018 in een aantal beroepsklassen wat af. Het tweede kwartaal toonde weer een toegenomen spanning op de arbeidsmarkt. De veranderingen in het derde kwartaal van 2018 zijn beperkter. De vraag-aanbod verhoudingen houden de Twentse arbeidsmarkt op 'krap'.

Typering arbeidsmarkt naar beroepsgroep, Twente

Beroepsgroep	3e kwartaal 2017	4e kwartaal 2017	1e kwartaal 2018	2e kwartaal 2018	3e kwartaal 2018
Agrarische	gemiddeld	gemiddeld	ruim	gemiddeld	zeer krap
Bedrijfseconomische en administratieve	ruim	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld
Commerciële	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld
Creatieve en taalkundige	ruim	gemiddeld	gemiddeld	ruim	ruim
Dienstverlenende	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld	krap	krap
Ict	krap	krap	krap	zeer krap	zeer krap
Managers	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld
Openbaar bestuur, veiligheid en juridische	gemiddeld	gemiddeld	ruim	gemiddeld	gemiddeld
Pedagogische	zeer ruim	ruim	ruim	gemiddeld	ruim
Technische	gemiddeld	krap	gemiddeld	krap	krap
Transport en logistiek	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld	krap	krap
Zorg en welzijn	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld

Bron: UWV.

2.5. Ondernemersvertrouwen

Twentse ondernemers kijken qua oordeel over de economische ontwikkeling in beperkte mate af van het landelijk beeld in 2018. In het vierde en laatste kwartaal zijn ze iets positiever, zowel qua terugblik als qua vooruitblik.

Saldo beoordeling economisch klimaat afgelopen & komende 3 maanden, Twente en Nederland

2018	afgelopen 3 maanden		komende 3 maanden	
	Twente	Nederland	Twente	Nederland
Q1	6%	7%	10%	10%
Q2	19%	14%	9%	10%
Q3	16%	15%	14%	16%
Q4	27%	20%	16%	14%

2.6. Circulair

Hernieuwbare energie

De totale hernieuwbare energie bedraagt in Twente ruim 4.600 terajoule. De hernieuwbare energie voor vervoer en elektriciteit is de afgelopen jaren toegenomen. Ten aanzien van hernieuwbare warmte geldt dat hierin nog geen sprake is van duidelijke doorgroei. Voor hernieuwbare warmte ontbreken (nog) cijfers voor 2017 waardoor ook geen totaalcijfers zijn gepresenteerd. Per inwoner is de hernieuwbare warmte in Twente 4.348 MJ (megajoule). Landelijk is dat 3.238 MJ (2016). Ten aanzien van hernieuwbare elektriciteit zit Twente onder het landelijk gemiddelde: Twente 2.596 MJ per inwoner en Nederland 2.798 MJ per inwoner.

Totaal bekende hernieuwbare energie naar categorie, Twente (in terajoule)

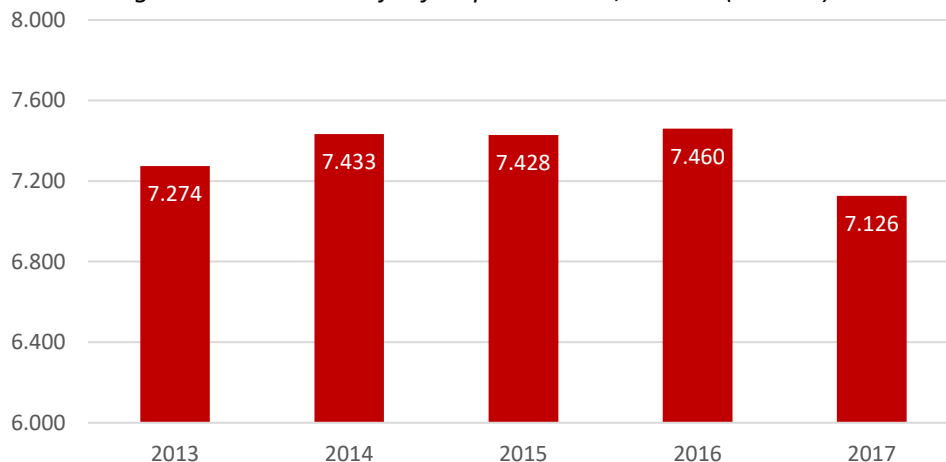
	2013	2014	2015	2016	2017
hernieuwbare energie voor vervoer	424	495	436	342	443
hernieuwbare warmte	3.330	2.642	2.787	2.724	n.b.
hernieuwbare elektriciteit	1.022	1.292	1.379	1.567	1.628
Totaal	4.776	4.429	4.602	4.633	n.b.

Bron: Rijkswaterstaat: Modelmatige verdeling Nederlands totaal (afkomstig uit Klimaatmonitor)

Aangeboden huishoudelijk afval

Ten opzichte van 2016 is in 2017 het totaal aantal kilo's huishoudelijk afval per inwoner in Twente afgenomen met 4,5 procent.

Totaal aangeboden huishoudelijk afval per inwoner, Twente (in kilo's)

Bron: CBS (afkomstig uit Afvalmonitor)